

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» НААН

Володимир ПОСТОЄНКО

«20» березня 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову та практичну цінність дисертації Міщенка Олександра Антоновича на тему: «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 03.00.20 – біотехнологія

Витяг з протоколу № ____
розширеного засідання Вченої ради Національного наукового центру
«Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» НААН
від «20» березня 2024 р.

ПРИСУТНІ:

Головуючий на засіданні – Мерзлов С.В., д-р с.-г. наук, професор кафедри харчових технологій і технологій переробки продукції тваринництва Білоцерківського національного аграрного університету.

Секретар засідання – Діденко В.І., доктор філософії, учений секретар ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича».

Присутні на засіданні:

з Білоцерківського національного аграрного університету

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук, професор, декан екологічного факультету Білоцерківського Національного аграрного університету;

Бітюцький В.С., д-р с.-г. наук, професор, зав. кафедри екології та біотехнології;

Сломчинський М. М.; канд. с.-г. наук, доцент кафедри технології кормів, кормових добавок і годівлі тварин Білоцерківського національного аграрного університету;

з ННЦ "Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича

Постоєнко В.О., д. с.-г. н., професор, член-кореспондент НААН, директор ННЦ "Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича»;

Д'яченко Л.С., д-р с.-г. наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії апітерапії ННЦ "Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича»;

Єфіменко Т.М., канд. біол. наук, зав. лабораторії технологічних та спеціальних заходів профілактики захворювань бджіл ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Боднарчук Г.Л., канд. с.-г. наук, зав. лабораторії інтелектуальної власності, маркетингу, інновацій та музейної роботи ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Лазарева Л.М., канд. с.-г. наук, зав. лабораторії якості та безпечності продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Давидова Г.І., зав. лабораторії апітерапії ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Акіменко Л.І., ст.н.сп. лабораторії якості та безпечності продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Постоєнко Д.М., канд. с.-г. наук, ст.н.сп. лабораторії екології бджіл ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Притула Ф.І., ст.н.сп. лабораторії технологій утримання бджіл і виробництва продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Дубас О.А., н.с. лабораторії технологічних та спеціальних заходів профілактики захворювань бджіл ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Міщенко О.А., зав. лабораторії технологій утримання бджіл і виробництва продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Романенко Л.І., м.н.с. лабораторії апробації та музейної роботи ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Шаповал Ж.В., м.н.с., лабораторії якості та безпечності продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

в режимі відеоконференції

Керек С.С., канд. с.-г. наук, зав. лабораторії розведення і селекції карпатських бджіл ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Папш В.В., канд. с.-г. наук, ст.н.с. лабораторії розведення і селекції карпатських бджіл ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича»;

Гречка Г.М., канд. с.-г. наук, ст.н.сп. лабораторії розведення й селекції українських степових бджіл ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича».

Всього 21 особи, у тому числі 5 докторів наук, 9 кандидатів наук.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Розгляд дисертаційної роботи Міщенко О.А. на тему: «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 03.00.20 – біотехнологія.

Дисертація виконана у лабораторії технологій утримання бджіл і виробництва продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» НААН.

Тема дисертаційної роботи «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей» затверджена Вченою радою ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» НААН (протокол № 1 від 23 березня 2016 р.).

Науковий керівник – Постоєнко В.О., д. с.-г. н., професор, член-кореспондент НААН, директор ННЦ "Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича».

СЛУХАЛИ :

Доповідь Міщенко О.А. за темою дисертаційної роботи: «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 03.00.20 – біотехнологія.

За змістом доповіді було задано наступні питання:

Бітюцький Володимир Семенович, завідувач кафедри екології та біотехнології екологічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор

1. На який термін краще ізолювати бджолині матки?
2. Які фактори впливають на біосинтез воску?

Мельниченко Олександр Миколайович, декан екологічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету, д-р с.-г. наук, професор

1. Яка вікова генерація бджіл найбільше виділяє воску?
2. Коли Ви рекомендуєте найкраще підставляти вощину? В якій кількості? І куди саме?
3. Чим Ви поясните той факт, що при однаковій силі сім'ї одна сім'я «не будує вощину»?
4. Як вплине на силу сім'ї видалення матки на період медозбору, враховуючи, що при підготовці сімей до зимівлі, потрібно буде вводити нову матку в сім'ю, щоб зимівля пройшла успішно.

5. Є прийоми, коли всю сім'ю переводять на штучну вощину. Яка Ваша думка щодо цього? Чи доцільно це робити?
6. Уточніть, що Ви розумієте під термінами «повне осиротіння» і «неповне осиротіння»?

Мерзлов Сергій Віталійович, професор кафедри харчових технологій і технологій переробки продукції тваринництва біолого-технологічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету доктор с.-г. наук, професор

1. Яка порода бджіл є найкращою по воскопродуктивності?
2. Який найкращий спосіб ізоляції маток?
3. Яка новизна Вашої роботи?
4. Який біотехнологічний метод Ви застосували у своїй роботі?
5. Скільки років Ви працюєте над дослідженням?

Лазарева Людмила Миколаївна, завідувачка лабораторії методів оцінки якості та безпечності продукції бджільництва Національного наукового центру «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича», к.с.-г.н.

1. Яким методом і у якій лабораторії Ви проводили визначення вмісту азоту у тілах бджіл?
2. У своїх дослідженнях Ви говорите про певну кількість отриманого маточного молочка. Чи досліджували Ви його якість?

Єфіменко Тетяна Михайлівна, завідувачка лабораторії технологічних та спеціальних заходів профілактики захворювань бджіл Національного наукового центру «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича», к.б.н.

1. Чи досліджували вплив тривалості сирітства на заміну маток?

Постоєнко Дмитро Миколайович, старший науковий співробітник лабораторії екології бджіл Національного наукового центру «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича», к.с.-г.н.

1. Які біотехнологічні прийоми були застосовані в роботі?
2. У яких регіонах були проведені дослідження?

Діденко Віталія Іванівна, учений секретар Національного наукового центру «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича», доктор філософії

1. Яка кількість наукових праць опублікована за результатами дисертаційного дослідження?
2. У доповіді Ви говорили про зменшення відсотку азоту у тканинах бджіл при біосинтезі воску та годівлі личинок. Чому зменшується відсоток азоту? Яка причина такого зменшення?
3. За який період Ви визначали продукування воску? За один пасічний сезон? Чи це усереднені показники за кілька пасічних сезонів?

На всі запитання здобувач дав змістовні та вичерпні відповіді.

ВИСТУПИЛИ:

Науковий керівник Постосенко Володимир Олексійович., д. с.-г. н., професор, член-кореспондент НААН, директор ННЦ "Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича» відмітив, що тема дисертаційної роботи Міщенко О.А. є надзвичайно актуальною, оскільки новизна і проведена ним робота дають підстави стверджувати, що робота становить істотний науковий інтерес і практичну цінність.

Як науковий керівник зазначаю, що здобувач дуже ретельно поставилася до підготовки і написання дисертації. Цілком виправданою та послідовною є структура дисертаційного дослідження, яке складається зі вступу, результатів власних досліджень та висновків. Окрім того в дисертації присутня значна кількість таблиць, рисунків, які розроблені та оформлені автором, і є власним авторським доробком. Безперечно, дисертація Міщенко О.А. написана ним самостійно, а сам здобувач працював у тісному зв'язку з науковим керівником.

Окремо варто відмітити опрацювання аспірантом досить великого пласту наукової літератури.

Наукові положення, висновки та авторські інтерпретації є достатньо аргументованими, обґрунтованими та базуються на аналізі фундаментальних наукових досліджень. Також обґрунтованість наукових положень та висновків автора представлені у виступах на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях (Польща, Литва, Лейпциг, Нью-Київ), індивідуальних публікаціях у фахових наукових журналах України і міжнародних наукових журналах, які входять до наукометричних баз даних Scopus та/ або Web of Science, а це здобуток у 18 наукових публікацій, що надзвичайно достойно для кандидата.

Науковий керівник зазначив, що, працюючи в лабораторії технологій утримання бджіл і виробництва продукції бджільництва, Міщенко О.А. проявив себе як відповідальний працівник, відмітив його надзвичайну працьовитість. Всі ці якості дали змогу сьогодні здобувачеві представити дисертаційну роботу.

Науковий керівник підсумував, що дисертаційна робота Міщенко О.А. відповідає вимогам, які ДАК на сьогодні висуваються до кандидатських дисертацій, а особисті якості здобувача дають змогу претендувати на науковий ступінь кандидата наук і висловив пропозицію надати позитивний висновок про наукову та практичну цінність дисертації.

Рецензент Дяченко Л.С. д-р с.-г. наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії апітерапії ННЦ "Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича» відмітив актуальність теми дисертаційного дослідження, її наукову новизну, а саме:

Проведені дослідження дозволили науково обґрунтувати доцільність сучасних біотехнологічних прийомів у бджільництві, зокрема при секреції

бджолами воску та маточного молочка, при збільшенні льотно-збиральної активності бджіл та вплив їх на життєздатність. Зазначив, що висновки і положення дисертаційної роботи цілком обґрунтовані на основі літературних даних і отриманих дисертантом результатів досліджень та відповідають меті і завданням дисертаційної роботи.

Рецензент висловив наступні зауваження:

1. У дисертації зустрічаються орфографічні помилки, випадки стилістичної неузгодженості, деякі невдалі вирази і терміни.
2. На деяких таблицях та рисунках присутні підписи маленьким шрифтом, який візуально важко сприймається
3. Практичне значення роботи не викликає сумніву, однак необхідно оформити заявку, щоб надалі мати змогу отримати патент.
4. В обґрунтуванні актуальності теми дисертаційної роботи потрібно було б більш детально висвітлити важливість біотехнології в синтезі продуктів бджільництва.
5. Чи існують фізіологічно-оптимальні, обґрунтовані рекомендації, вже раніше апробовані щодо застосування тимчасового обмеження репродуктивної здатності бджолиних маток?
6. Чим обґрунтовується тривалість ізоляції до 15 діб?

Проте рецензент зазначив, що висловлені зауваження не знижують науковий рівень роботи, в цілому зробив висновок, що робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, що висувуються до кандидатських дисертацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, та паспорту спеціальності 03.00.20 – біотехнологія. Висловив пропозицію рекомендувати дисертацію до розгляду у спеціалізованій вченій раді Д 27.821.01 БНАУ після доопрацювання (відповідно до зроблених зауважень).

Рецензент Лазарєва Л.М., канд. с.-г. наук, зав. лабораторії якості та безпечності продукції бджільництва ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» підкреслила актуальність роботи, зазначила, біотехнологічні прийоми можуть використовуватися для підвищення продуктивності та життєздатності бджолиних сімей та одержання екологічно безпечної продукції. Дисертаційна робота Міщенка Олександра Антоновича присвячена пошуку нових біотехнологічних прийомів екреції воску та маточного молочка та підвищення життєздатності бджолиних сімей, що є актуальним завданням.

Рецензент висловив наступні зауваження:

1. Дисертацію слід оформити згідно чинних вимог, витримувати необхідні розміри полів, уніфікувати розмір відступів, шрифти у таблицях тощо.
2. Практичне значення одержаних результатів бажано викласти більш чітко і ємко, уникаючи зайвої деталізації.
3. В дисертації подекуди трапляються стилістичні помилки, помилки комп'ютерного друку.

4. Які біотехнологічні прийоми найбільш прості в використанні при синтезу бджолами маточного молочка.

Л.М. Лазарева відмітила, що були зауваження і не тільки ті, що є у рецензії, але вони не знижують науковий рівень роботи і вже виправлені. Підкреслила, що робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, що висуваються до кандидатських дисертацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, та паспорту спеціальності 03.00.20 – біотехнологія. Висловила пропозицію рекомендувати дисертацію до розгляду у спеціалізованій вченій раді Д 27.821.01 БНАУ.

ОБГОВОРЕННЯ:

Єфіменко Т.М., кандидат біологічних наук, завідувачка лабораторії технологічних та спеціальних заходів профілактики хвороб бджіл відмітила високий науково-методичний рівень дисертації, її завершеність і перспективність багатьох аспектів роботи, за якими можна продовжувати дослідження. Висловила побажання у подальшому дослідити вплив біотехнологічних прийомів, а саме, безрозплідного періоду при боротьбі з варрозом бджіл, тощо.

Єфіменко Т.М.. звернула увагу на те, що в дисертації представлено сучасні літературні дані, і здобувач гарно володіє цими даними в питаннях біології, біотехнології.

Підсумовуючи, Т.М. Єфіменко зазначила, що дисертант сприймається як вже сформований фахівець, який заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю біотехнологія.

Акіменко Л.І., кандидат біологічних наук лабораторії якості та безпечності продуктів бджільництва відмітила високий рівень доповіді здобувача, її логічність, послідовність, гарну структуру, доречні пояснення окремих термінів і понять, вдалі ілюстрації. Звернула увагу, що попри те що здобувач бере участь у заходах, які влаштовуються в установі, виступає на конференціях, публікаційно активний.

Акіменко Л.І. зауважила, всі формальні вимоги, які висуваються ДАК до кандидатських робіт і до здобувачів, витримані, висловила думку, що здобувач заслуговує на позитивний висновок про наукову та практичну цінність дисертації і рекомендацію щодо подання дисертаційної роботи у спеціалізовану вчену раду Білоцерківського національного аграрного університету.

Бітюцький В.С., завідувач кафедри екології та біотехнології екологічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор відмітив безперечну актуальність, наукову новизну, практичне значення дисертаційної роботи Міщенко О.А., її зрозумілу логіку і послідовність викладення всіх

етапів досліджень. Окремо відзначив високий рівень володіння темою, обґрунтовані відповіді на питання з посиланнями на наукову літературу, які давав здобувач.

Бітюцький В.С., висловив побажання більш чітко показати у доповіді і презентації результати досліджень, так, щоб це було відображено в цифрах і графіках, акцентувати увагу на перевагах біотехнологічних прийомів.

Підсумовуючи, завідувач кафедри екології та біотехнології екологічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету зазначив, що дисертація заслуговує на позитивний висновок розширеного засідання лабораторії і може бути подана на розгляд до спецради БНАУ.

Керек С.С., (в режимі відеоконференції) кандидат сільськогосподарських наук, завідувач лабораторії розведення і селекції карпатських бджіл відзначив теоретичний рівень підготовки здобувача, що було видно з доповіді. Відмітив наполегливість, працьовитість, самостійність Міщенко О.А., який дуже багато зусиль доклав до виконання своєї дисертаційної роботи.

Завідувач лабораторії зазначив, що за актуальністю, науковою новизною, практичним значенням робота Міщенко О.А. відповідає вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій і порекомендував її до захисту у спеціалізованій вченій раді БНАУ за спеціальністю біотехнологія.

Діденко В.І., доктор філософії, вчений секретар ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» підтримала думку, що дисертація відповідає вимогам, які висуваються ДАК до кандидатських робіт, а її захист буде досягненням тієї мети, яку поставив перед собою здобувач.

Діденко В.І. зазначила, що здобувач може бути взірцем наполегливості, адже незважаючи на матеріально-технічні та інші можливості, він шукав і знаходив різні підходи, зробив все те, що планував, і представив дуже гарну, закінчену, достойну роботу, і це дуже корисно для наукового центру.

Діденко В.І. наголосила на тому, що саме в ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» здобувач здобув знання та практичні навички, необхідні для подальшої успішної роботи, навчився працювати, побажала успішного захисту дисертаційної роботи у спеціалізованій вченій раді БНАУ.

УХВАЛИЛИ:

За результатами доповіді Міщенко О.А. основних положень дисертаційної роботи на тему: «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей», представлені на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 03.00.20 – біотехнологія та її обговорення на розширеному засіданні Вченої ради ННЦ

«Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» зробило наступний висновок:

ВИСНОВОК

1. Актуальність теми.

Одним із основних завдань сучасної біотехнології є функціональне комплексне використання біологічних ресурсів для забезпечення продовольчої безпеки та постачання населенню країни органічних продуктів споживання. Медоносна бджола (*Apis mellifera* L.) відіграє важливу роль у виробництві сільськогосподарської продукції шляхом запилення ентомофільних культур та отримання продукції для різних галузей народного господарства.

Технологія отримання продуктів бджільництва обумовлена низкою факторів, а саме погодно-кліматичними умовами, наявною кормовою базою, підходами до утримання бджіл, їх біологічними особливостями, фізіологічним станом сімей тощо. Нині спостерігаються значні втрати популяції медоносних бджіл через вплив на їх організм несприятливих чинників абіотичної і біотичної природи, що складає загрозу як екосистемі в цілому, так і продовольчій безпеці країни. Тому для біологічної та аграрної науки актуальним напрямом є дослідження біологічних особливостей бджоли медоносної, її морфофункціонального стану, розроблення засобів і методів стимуляції їх розмноження, підвищення продуктивності, життєздатності і стійкості до різних збудників хвороб.

Вирішення цієї проблеми полягає в проведенні комплексних досліджень з обґрунтування низки біотехнологічних прийомів, спрямованих на оптимізацію процесів біосинтезу воску, маточного молочка та строків ізоляції бджолиних маток для зменшення втрат енергії бджолами по догляду за розплодом, що слугуватимуть експериментальним обґрунтуванням підвищення продуктивності, життєздатності і в цілому збереженню популяції бджіл.

2. Особистий внесок здобувача.

Дисертаційну роботу виконано особисто автором у лабораторії технологій утримання бджіл і виробництва продукції бджільництва. Автором самостійно проаналізовано літературні джерела за темою дисертації, разом з науковим керівником розроблені схеми дослідів, власноруч проведено експериментальні дослідження. Аналіз, узагальнення та інтерпретацію одержаних результатів, формування висновків і пропозицій дисертант виконав за науково-методичної допомоги наукового керівника, доктора сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента НААН Постоєнка В.О.

З експериментальних досліджень і публікацій зі співавторами використана, за їх згодою, частка результатів, які були одержані особисто дисертантом, а внесок у спільні дослідження зазначено у списку публікацій.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота виконана в ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» і є складовою частиною досліджень із тем «Вивчити механізми та особливості продукування воску та маточного молочка в української степової та карпатської порід бджіл (номер державної реєстрації 0116U001455) впродовж 2016-2020 р.р. та «Дослідження особливостей трофічних зв'язків медоносних бджіл з біологічним розмаїттям ентомофільних рослин в умовах нестабільності екотипів» (номер державної реєстрації 0121U108595) впродовж 2021-2023 р.р.

4. Ступінь достовірності отриманих результатів.

Автором у процесі виконання дисертаційної роботи використано фізіолого-біохімічні, статистичні методи досліджень, які є інформативними, доцільними і відповідають поставленій меті і завданням роботи.

Представлені у дисертаційному дослідженні результати статистично опрацьовані і проаналізовані з використанням достатньої кількості літературних джерел. Результати науково-дослідної роботи впроваджені у виробництво.

Основні висновки і положення дисертаційної роботи чітко сформульовані та обґрунтовані на основі літературних даних і власних досліджень здобувача та відображають найбільш значимі результати дисертаційного дослідження, відповідають його меті і завданням.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Експериментально обґрунтовано параметри біотехнологічних прийомів, а саме - способів ізоляції та заміни бджолиних маток на період коротких медозборів (до 15 днів), способу формування сімей-вихователюк з «неповним осиротінням», регуляції кількості розплоду в сім'ях, які спрямовані на підвищення продуктивності й використання потенціалу бджолиних сімей, подовження тривалості життя бджіл та отримання органічної продукції.

Показано залежність процесу біосинтезу воску від динамічних змін вмісту азоту у бджіл, сили сімей та площі розплоду української степової та карпатської порід.

Визначено оптимальні біотехнологічні прийоми і параметри для підвищення продукування маточного молочка: спосіб формування сімей-вихователюк з «неповним осиротінням», вік личинок від 12 до 24 годин та термін відбору продукту між першим та четвертим циклом.

Обґрунтовано оптимальні строки застосування біотехнологічного прийому з тимчасової ізоляції бджолиних маток терміном до 15 діб, що підвищує функціональний стан бджолиних сімей та на 45,71% медопродуктивність.

Встановлено закономірність впливу кількості розплоду на льотно-збиральну активність і медопродуктивність бджолиних сімей. При збільшенні кількості розплоду підвищується льотно-збиральна активність бджіл але знижується їх медова продуктивність через велику втрату корму на

годування розплоду, і навпаки, при зменшенні кількості розплоду звільняється велика кількість бджіл по догляду за розплодом які використовують медозбір і медова продуктивність бджолиних сімей зростає в рази.

6. Практичне значення отриманих результатів.

Рекомендовано для застосування у практиці бджільництва низку біотехнологічних прийомів, які дають можливість використовувати потенціал бджолиних сімей, подовжують тривалість життя та збільшують вихід продукції.

Результати досліджень, викладені в дисертаційній роботі, увійшли до «Методичних рекомендацій щодо отримання бджолиного маточного молочка та «Ефективного використання підгодівель при отриманні маточного молочка», які можуть бути застосовані в науково-дослідних роботах та в практиці промислового бджільництва.

Матеріали дисертації використовуються у навчальному процесі ВНЗ при викладанні дисципліни «Технологія виробництва продукції бджільництва».

7. Апробація роботи.

Основні результати досліджень дисертаційної роботи доповідались на річних звітах методично-координаційних рад та наукових конференціях ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича», Національного університету біоресурсів та природокористування, наукових конференціях Європейського союзу.

8. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою.

Дисертант проаналізував значну кількість сучасних вітчизняних і зарубіжних джерел, продемонстрував широку обізнаність за обраною тематикою.

9. Повнота викладення матеріалів дисертації в наукових працях, надрукованих автором.

За матеріалами дисертаційної роботи Міщенко О.А. опубліковано 18 наукових праць, із них 9 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданнях, які проіндексовані у базі даних Web of Science Core Collection та Scopus, 6 праць – у матеріалах конференцій, 2 монографії, розроблено і затверджено 2 методичні рекомендації.

Список робіт, опублікованих за темою дисертації

1. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І. Вплив підгодівлі бджіл на продукування воску. Вісник аграрної науки. 2020. № 3. С. 45–49. doi.org/10.31073/agrovisnyk202003-06 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку).*

2. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І. Біологічні та технологічні особливості отримання бджолиного маточного молочка.

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. 2020. Випуск 1 (156). С. 111–117. doi: 10.33245/2310-9270-2020-157-1-111-117 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

3. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І., Афара К.Д. Вплив структури гнізда і віку бджолої матки на заготівлю бджолами білкового корму. Вісник аграрної науки. 2020. № 10. С. 27–32 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

4. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І. Вплив підгодівлі бджіл на продукування воску. Вісник аграрної науки. 2020. № 3. С. 45–49. doi.org/10.31073/agrovisnyk202003-06 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

5. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І., Афара К.Д. Ефективність використання вуглеводно-білкової підгодівлі для медоносних бджіл. Вісник аграрної науки. 2021. № 3. (816). С. 39–45 <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202103-05> *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

6. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І., Афара К.Д. Вплив умов медозбору на продукування бджолами маточного молочка. Вісник аграрної науки. 2021. № 4. (817). С. 44–50. <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202104-06> *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

7. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І., Афара К.Д. Вплив відбору бджолої матки обніжжя пилковловлювачем на льотну активність та поведінку бджіл-збиральниць квіткового пилку. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, 2021. № 1. С. 25–33. doi: 10.33245/2310-9289-2021-164-1-25-33 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

8. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І., Афара К.Д. Ізоляція та заміна бджолої матки за умов медозбору. Вісник аграрної науки. 2022. № 8. (832). С. 44–52. *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

9. Міщенко О.А., Постоєнко В.О., Литвиненко О.М., Іванишина А.В., Афара К.Д. Influence of the food protein on the development of hypopharyngeal glands, fat body, quality and lifespan of honeybees. - Наукові горизонти. 2023. № 9. С. 44-51 doi.org/10.48077/scihor9.2023.44 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

10. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Боднарчук Г.Л., Романенко Л.І., Афара К.Д., Криворучко Д.І. Оптимальні строки ізоляції бджолої матки на період медозбору. - Вісник аграрної науки. 2023. № 3. (840). С. 40-46 *(Здобувачем отримано нові дані, інтерпретовано результати досліджень, підготовлено матеріали до друку)*.

11. Бугера С.І. Міщенко О.А., Постоєнко В.О. Технологічні засади виробництва продукції бджільництва в органічному тваринництві. Наукові

основи виробництва органічної продукції в Україні: монографія/ за ред.. д-ра с.-г.н., проф., акад.. НААН Я.М. Гадзала, д-ра с.-г.н., професора, чл.-кор В.Ф. Камінського. К.: Аграрна наука 2016, розділ 5.1.7. С.418-423

12. Постоєнко В.О., Боднарчук Л.І., Бугера С.І. та ін. Бджільництво України. - Монографія/ За заг. ред. д.с.-г. н., проф. В.О.Постоєнка. - К.: Ліра-К, 2021.- 464 с.

Праці апробаційного характеру

13. The influence of methods of isolation and replantment of queen bees on the produktiviti of bee colonies. Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасне бджільництво, проблеми – досвід – нові технології», 18 серпня 2022 р., С 6-10 (*Дисертант брав участь в експерименті, обробці даних та формуванні тез*).

14. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми фізіології та біохімії тварин», присвяченої 100-річчю ФВМ НУБіП України, м. Київ (*Дисертант провів дослідження, проаналізував експериментальні дані, підготував тези до друку*).

15. Міщенко О.А., Бугера С.І., Литвиненко О.М., Міщенко О.А. Порівняння способів формування бджолиних сімей при отриманні маточного молочка. Матеріали конференції з міжнародною участю «Перспективи розвитку бджільництва України», присвячена 30-річчю з дня заснування ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І.Прокоповича» 16 серпня 2019 р., м. Київ (*Дисертант провів дослідження, проаналізував експериментальні дані, підготував тези до друку*).

16. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Боднарчук Г.Л. Фактори, які впливають на продукування воску бджолами. Матеріали круглого столу «Інвазійні захворювання бджіл», 04 жовтня 2019 р., м. Київ (*Дисертант провів дослідження, проаналізував експериментальні дані, підготував тези до друку*).

17. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І., Погоржельська О.П. Особливості впливу вуглеводної та білкової підгодівлі на продукування воску бджолами. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції ветеринарної освіти та науки», НУБіП України 09 жовтня 2019 р., м. Київ (*Дисертант провів дослідження, проаналізував експериментальні дані, підготував тези до друку*).

18. Міщенко О.А., Литвиненко О.М., Прядченко В.І. Отримання бджолиного маточного молочка за способів повного і неповного осиротіння бджолиних сімей. Матеріали науково-практичної конференції «Практичне бджільництво: вимоги сьогодення» 25 вересня 2020р., С.31-33. (*Дисертант провів дослідження, проаналізував експериментальні дані, підготував тези до друку*).

10. Характеристика особистості здобувача.

Міщенко Олександр Антонович, 1959 року народження, громадянин України.

Освіта вища: закінчив у 1988 році Українську сільськогосподарську академію за спеціальністю «Зоотехнія».

З вересня 1991 року працює в ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича». З 2010 році працював на посаді завідувача лабораторії етології бджіл, з 2015 року і до цього часу – завідувач лабораторії технологій утримання бджіл і виробництва продукції бджільництва.

Дисертацію виконано в ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича» Національної академії аграрних наук України.

Науковий керівник – Постоєнко Володимир Олексійович, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук, директор ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича».

Здобувач має 84 наукових публікацій, у тому числі опублікованих у періодичних наукових виданнях інших держав, дві монографії, одна стаття, яка віднесена до міжнародних науко метричних баз даних, учасник міжнародних науково-практичних конференцій з бджільництва.

Він є співавтором селекційного досягнення у тваринництві типу української степової породи бджіл «Гадяцький».

Основними напрямками наукової діяльності Міщенка О.А. є: дослідження етології бджіл при заготівлі білкового корму, з'ясування біотехнологічних основ синтезу бджолиного воску та маточного молочка, оптимізація процесів, спрямованих на збереження життєздатності бджіл та підвищення їх продуктивності.

ПОСТАНОВИЛИ:

1. Дисертаційна робота Міщенка Олександра Антоновича «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей» є завершеною науковою працею, яка містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розв'язують наукове завдання щодо доцільності застосування біотехнологічних прийомів процесу синтезу бджолами воску та маточного молочка, оптимізації процесів, спрямованих на збереження життєздатності бджіл та підвищення їх продуктивності.

2. У 18 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, із них 9 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданнях, які проіндексовані у базі даних Web of Science Core Collection та Scopus, 6 праць – у матеріалах конференцій, 2 монографії, розроблено і затверджено 2 методичні рекомендації.

3. Дисертація відповідає паспорту спеціальності 03.00.20 – біотехнологія та пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

4. Враховуючи актуальність теми, новизну досліджень, вагоме теоретичне і практичне значення отриманих результатів, достатню повноту

викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях дисертаційна робота Міщенко О.А. «Експериментальне обґрунтування біотехнологічних прийомів для підвищення життєздатності та продуктивності бджолиних сімей» рекомендується для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду Д 27.821.01 Білоцерківського національного аграрного університету за спеціальністю 03.00.20 – біотехнологія з урахуванням зауважень і внесення виправлень до роботи.

За затвердження висновку проголосували:

«за»	-	21
«проти»	-	(немає)
утримались	-	(немає)

Рішення прийнято одногосно.

Головуючий на розширеному засіданні
Вченої ради

д-р с.-г. наук, професор кафедри
харчових технологій і технологій
переробки продукції тваринництва
Білоцерківського національного
аграрного університету

С.В. Мерзлов

Секретар,
учений секретар Національного
наукового центру «Інститут бджільництва
імені П.І. Прокоповича»,
доктор філософії

В.І. Діденко